

Світлана ЛОГАЧЕВСЬКА,
кандидат педагогічних наук, доцент, заслужений вчитель України,
вчителька ЗШ І–ІІІ ст. смт Балахівки
Петрівського р-ну Кіровоградської обл;
Тетяна ЛОГАЧЕВСЬКА,
учитель вищої категорії Криворізької ЗШ І–ІІІ ст. № 121
Дніпропетровської обл.

Узагальнення вивченого в 4 класі. "Перетворення іменованих чисел"

Програма з математики для 1–4 класів спрямована на реалізацію мети і завдань освітньої галузі, визначених у Державному стандарті початкової загальної освіти.

Основу змісту початкового курсу математики становить арифметика цілих чисел, невід'ємних чисел і вимірювання величин. Програму побудовано концентрично. Зміст розділів, зокрема "Величини" у кожному класі розширюється і доповнюється. Таким чином забезпечується поступове розширення й ускладнення навчального матеріалу, його актуалізація, повторення, закріплення.

Тому вже в 4 класі повинні сформуватися знання, уміння, навички і способи діяльності на вищому рівні узагальнення. А реалізувати ці завдання можливо шляхом вироблення умінь і навичок працездатності, самостійності.

Розглянемо конкретний приклад формування у молодших школярів "уміння вчитися" під час вивчення теми "Перетворення одиниць вимірювання величин". Звертаємо увагу саме на цю тему, так як в учнів часто виникають труднощі в перетворенні іменованих чисел.

Враховуючи те, що в підручнику обмаль завдань з даної теми, пропонуємо ряд тренувальних вправ для самостійної роботи з різними мірами допомоги та повторенням матеріалу, необхідного для свідомого засвоєння даної теми.

Розділ "Величини" вивчається протягом року, тому для узагальнення вивченого розділу бажано виділяти окремі уроки.

І. Перетворення більших одиниць вимірювання величин на менші.

1. Пригадай і запиши одиниці вимірювання довжини, маси, часу.

2. Виконай усно за зразком множення на 10, 100, 1000.

$$\begin{array}{lll} 2 \cdot 10 = 20 & 2 \cdot 100 = 200 & 2 \cdot 1000 = 2000 \\ 6 \cdot 10 = 6 \square & 6 \cdot 100 = 6 \square & 6 \cdot 1000 = 6 \square \end{array}$$

$$\begin{array}{lll} 4 \cdot 10 = 4 \square & 4 \cdot 100 = 4 \square & 4 \cdot 1000 = 4 \square \\ 3 \cdot 10 = \square & 3 \cdot 100 = \square & 3 \cdot 1000 = \square \end{array}$$

3. Заміни меншими мірами. Зверни увагу на зразок міркування.

$$1 \text{ м} = 10 \text{ дм}$$

$$\begin{array}{ll} (\cdot 10) & (\cdot 10) \rightarrow (+) \\ 2 \text{ м} = 20 \text{ дм} & 2 \text{ м} \ 9 \text{ дм} = 29 \text{ дм} \\ 4 \text{ м} = \square \text{ дм} & 4 \text{ м} \ 3 \text{ дм} = \square \text{ дм} \\ 6 \text{ м} = \square \text{ дм} & 6 \text{ м} \ 5 \text{ дм} = \square \text{ дм} \\ 8 \text{ м} = \square \text{ дм} & 8 \text{ м} \ 7 \text{ дм} = \square \text{ дм} \end{array}$$

$$1 \text{ дм} = 10 \text{ см}$$

$$\begin{array}{ll} (\cdot 10) & (\cdot 10) \rightarrow (+) \\ 5 \text{ дм} = 50 \text{ см} & 5 \text{ дм} \ 4 \text{ см} = 54 \text{ см} \\ 6 \text{ дм} = \square \text{ см} & 6 \text{ дм} \ 3 \text{ см} = \square \text{ см} \\ 9 \text{ дм} = \square \text{ см} & 9 \text{ дм} \ 6 \text{ см} = \square \text{ см} \\ 4 \text{ дм} = \square \text{ см} & 4 \text{ дм} \ 5 \text{ см} = \square \text{ см} \end{array}$$

$$1 \text{ см} = 10 \text{ мм}$$

$$\begin{array}{ll} (\cdot 10) & (\cdot 10) \rightarrow (+) \\ 3 \text{ см} = 30 \text{ мм} & 3 \text{ см} \ 8 \text{ мм} = 38 \text{ мм} \\ 7 \text{ см} = \square \text{ мм} & 7 \text{ см} \ 4 \text{ мм} = \square \text{ мм} \\ 5 \text{ см} = \square \text{ мм} & 5 \text{ см} \ 3 \text{ мм} = \square \text{ мм} \\ 4 \text{ см} = \square \text{ мм} & 4 \text{ см} \ 6 \text{ мм} = \square \text{ мм} \end{array}$$

$$1 \text{ м} = 100 \text{ см}$$

$$\begin{array}{ll} (\cdot 100) & (\cdot 100) \rightarrow (+) \\ 4 \text{ м} = 400 \text{ см} & 4 \text{ м} \ 20 \text{ см} = 420 \text{ см} \\ 6 \text{ м} = \square \text{ см} & 6 \text{ м} \ 10 \text{ см} = \square \text{ см} \\ 7 \text{ м} = \square \text{ см} & 7 \text{ м} \ 50 \text{ см} = \square \text{ см} \\ 5 \text{ м} = \square \text{ см} & 5 \text{ м} \ 40 \text{ см} = \square \text{ см} \end{array}$$

$$1 \text{ дм} = 100 \text{ мм}$$

$$\begin{array}{ll} (\cdot 100) & (\cdot 100) \rightarrow (+) \\ 3 \text{ дм} = 300 \text{ мм} & 3 \text{ дм} \ 20 \text{ мм} = 320 \text{ мм} \\ 6 \text{ дм} = \square \text{ мм} & 6 \text{ дм} \ 40 \text{ мм} = \square \text{ мм} \\ 8 \text{ дм} = \square \text{ мм} & 8 \text{ дм} \ 50 \text{ мм} = \square \text{ мм} \\ 7 \text{ дм} = \square \text{ мм} & 7 \text{ дм} \ 20 \text{ мм} = \square \text{ мм} \end{array}$$

$$1 \text{ м} = 1000 \text{ мм}$$

$$\begin{array}{ll} (\cdot 1000) & (\cdot 1000) \rightarrow (+) \\ 3 \text{ м} = 3000 \text{ см} & 3 \text{ м} \ 020 \text{ мм} = 3020 \text{ мм} \\ 6 \text{ м} = \square \text{ мм} & 6 \text{ м} \ 400 \text{ мм} = \square \text{ мм} \\ 5 \text{ м} = \square \text{ мм} & 5 \text{ м} \ 070 \text{ мм} = \square \text{ мм} \\ 4 \text{ м} = \square \text{ мм} & 4 \text{ м} \ 150 \text{ мм} = \square \text{ мм} \end{array}$$

$$1 \text{ км} = 1000 \text{ м}$$

$$\begin{array}{ll} (\cdot 1000) & (\cdot 1000) \rightarrow (+) \\ 2 \text{ км} = 2000 \text{ м} & 2 \text{ км} \ 400 \text{ м} = 2400 \text{ м} \\ 5 \text{ км} = \square \text{ м} & 5 \text{ км} \ 200 \text{ м} = \square \text{ м} \end{array}$$

$4 \text{ км} = \square \text{ м}$

$7 \text{ км} = \square \text{ м}$

Виконай без підказки.

$4 \text{ м } 7 \text{ дм} = \square \text{ дм}$

$5 \text{ дм } 8 \text{ см} = \square \text{ см}$

$6 \text{ м } 20 \text{ см} = \square \text{ см}$

$3 \text{ км } 100 \text{ м} = \square \text{ м}$

$(\cdot 10)$

$2 \text{ т} = 20 \text{ ц}$

$4 \text{ т} = \square \text{ ц}$

$7 \text{ т} = \square \text{ ц}$

$8 \text{ т} = \square \text{ ц}$

$(\cdot 100)$

$3 \text{ ц} = 300 \text{ кг}$

$4 \text{ ц} = \square \text{ кг}$

$8 \text{ ц} = \square \text{ кг}$

$9 \text{ ц} = \square \text{ кг}$

$(\cdot 1000)$

$5 \text{ кг} = 5000 \text{ г}$

$6 \text{ кг} = \square \text{ г}$

$9 \text{ кг} = \square \text{ г}$

$7 \text{ кг} = \square \text{ г}$

$(\cdot 1000)$

$3 \text{ т} = 3000 \text{ кг}$

$8 \text{ т} = \square \text{ кг}$

$7 \text{ т} = \square \text{ кг}$

$6 \text{ т} = \square \text{ кг}$

Виконай без підказки.

$7 \text{ т } 2 \text{ ц} = \square \text{ ц}$

$4 \text{ ц } 10 \text{ кг} = \square \text{ кг}$

$3 \text{ кг } 200 \text{ г} = \square \text{ г}$

$8 \text{ т } 200 \text{ кг} = \square \text{ кг}$

$(\cdot 60)$

$2 \text{ хв} = 120 \text{ с}$

$4 \text{ хв} = \square \text{ с}$

$7 \text{ хв} = \square \text{ с}$

$8 \text{ хв} = \square \text{ с}$

$(\cdot 60)$

$3 \text{ год} = 180 \text{ хв}$

$4 \text{ год} = \square \text{ хв}$

$5 \text{ год} = \square \text{ хв}$

$6 \text{ год} = \square \text{ хв}$

$(\cdot 24)$

$2 \text{ доби} = 48 \text{ год}$

$4 \text{ доби} = \square \text{ год}$

$3 \text{ доби} = \square \text{ год}$

$5 \text{ діб} = \square \text{ год}$

Виконай без підказки.

$5 \text{ хв } 15 \text{ с} = \square \text{ с}$

$7 \text{ хв } 20 \text{ с} = \square \text{ с}$

$3 \text{ доби } 12 \text{ год} = \square \text{ год}$

$4 \text{ хв } 20 \text{ с} = \square \text{ с}$

$4 \text{ км } 100 \text{ м} = \square \text{ м}$

$7 \text{ км } 020 \text{ м} = \square \text{ м}$

$4 \text{ см } 8 \text{ мм} = \square \text{ мм}$

$8 \text{ дм } 20 \text{ мм} = \square \text{ мм}$

$6 \text{ м } 200 \text{ мм} = \square \text{ мм}$

$5 \text{ км } 145 \text{ м} = \square \text{ м}$

$1 \text{ т} = 10 \text{ ц}$

$(\cdot 10) \rightarrow (+)$

$2 \text{ т } 6 \text{ ц} = 26 \text{ ц}$

$4 \text{ т } 8 \text{ ц} = \square \text{ ц}$

$7 \text{ т } 3 \text{ ц} = \square \text{ ц}$

$8 \text{ т } 2 \text{ ц} = \square \text{ ц}$

$1 \text{ ц} = 100 \text{ кг}$

$(\cdot 100) \rightarrow (+)$

$3 \text{ ц } 20 \text{ кг} = 320 \text{ кг}$

$4 \text{ ц } 10 \text{ кг} = \square \text{ кг}$

$8 \text{ ц } 16 \text{ кг} = \square \text{ кг}$

$9 \text{ ц } 45 \text{ кг} = \square \text{ кг}$

$1 \text{ кг} = 1000 \text{ г}$

$(\cdot 1000) \rightarrow (+)$

$5 \text{ кг } 100 \text{ г} = 5100 \text{ г}$

$6 \text{ кг } 800 \text{ г} = \square \text{ г}$

$9 \text{ кг } 120 \text{ г} = \square \text{ г}$

$7 \text{ кг } 215 \text{ г} = \square \text{ г}$

$1 \text{ т} = 1000 \text{ кг}$

$(\cdot 1000) \rightarrow (+)$

$3 \text{ т } 020 \text{ кг} = 3020 \text{ кг}$

$8 \text{ т } 150 \text{ кг} = \square \text{ кг}$

$7 \text{ т } 200 \text{ кг} = \square \text{ кг}$

$6 \text{ т } 750 \text{ кг} = \square \text{ кг}$

$(\cdot 1000) \rightarrow (+)$

$3 \text{ т } 020 \text{ кг} = 3020 \text{ кг}$

$8 \text{ т } 150 \text{ кг} = \square \text{ кг}$

$7 \text{ т } 200 \text{ кг} = \square \text{ кг}$

$6 \text{ т } 750 \text{ кг} = \square \text{ кг}$

$1 \text{ хв} = 60 \text{ с}$

$(\cdot 60) ? (+)$

$2 \text{ хв } 20 \text{ с} = 140 \text{ с}$

$4 \text{ хв } 12 \text{ с} = \square \text{ с}$

$7 \text{ хв } 20 \text{ с} = \square \text{ с}$

$8 \text{ хв } 30 \text{ с} = \square \text{ с}$

$1 \text{ год} = 60 \text{ хв}$

$(\cdot 60) \rightarrow (+)$

$3 \text{ год } 40 \text{ хв} = 220 \text{ хв}$

$4 \text{ год } 10 \text{ хв} = \square \text{ хв}$

$5 \text{ год } 35 \text{ хв} = \square \text{ хв}$

$6 \text{ год } 15 \text{ хв} = \square \text{ хв}$

$1 \text{ доба} = 24 \text{ год}$

$(\cdot 24) \rightarrow (+)$

$2 \text{ доби } 15 \text{ год} = 63 \text{ год}$

$4 \text{ доби } 20 \text{ год} = \square \text{ год}$

$3 \text{ доби } 40 \text{ год} = \square \text{ год}$

$5 \text{ діб } 25 \text{ год} = \square \text{ год}$

$4 \text{ год } 20 \text{ хв} = \square \text{ хв}$

$6 \text{ год } 30 \text{ хв} = \square \text{ хв}$

$2 \text{ доби } 10 \text{ год} = \square \text{ год}$

$7 \text{ год } 15 \text{ хв} = \square \text{ хв}$

II. Перетворення менших одиниць вимірювання величин на більші.

1. Пригадай! Прочитай записи.

<u>6342</u>	<u>3425</u>	<u>1428</u>
Всього:	Всього:	Всього:
6 тис.	3 тис.	1 тис.
63 сот.	34 сот.	14 сот.
634 дес.	342 дес.	142 дес.
6342 од.	3425 од.	1428 од.

2. Визнач у числах всього:

тисяч	сотень	десятків
6428 = 6 тис.	6428 = 64 сот.	6428 = 642 дес.
2104 = \square тис.	2104 = \square сот.	2104 = \square дес.
5268 = \square тис.	5268 = \square сот.	5268 = \square дес.
3602 = \square тис.	3602 = \square сот.	3602 = \square дес.

3. Визнач без підказки, скільки всього тисяч, сотень і десятків у числах:

$26 \ 025; \quad 75 \ 104; \quad 83 \ 568; \quad 67 \ 143; \quad 81 \ 203.$

4. Розглянь ділення на 10, 100, 1000 з остачею і продовж розв'язання виразів.

$64 : 10 = 6 \text{ (ост. 4)}$	$846 : 10 = 84 \text{ (ост. 6)}$
$78 : 10 = \square \text{ (ост. } \square \text{)}$	$345 : 10 = \square \text{ (ост. } \square \text{)}$
$348 : 100 = 3 \text{ (ост. 48)}$	$5823 : 1000 = 5 \text{ (ост. 823)}$
$604 : 100 = \square \text{ (ост. } \square \text{)}$	$3428 : 1000 = \square \text{ (ост. } \square \text{)}$

5. Обчисли вирази. Визнач всього:

тисяч	сотень	десятків
$3642 : 1000$	$3642 : 100$	$3642 : 10$
$7829 : 1000$	$7829 : 100$	$7829 : 10$
$8400 : 1000$	$8400 : 100$	$8400 : 10$
$3567 : 1000$	$3567 : 100$	$3567 : 10$
$9520 : 1000$	$9520 : 100$	$9520 : 10$

Обчисли вирази без підказки.

$6722 : 100$	$3527 : 100$	$7340 : 1000$
$7500 : 100$	$6722 : 10$	$7340 : 100$
$82420 : 10$	$7500 : 10$	$7340 : 10$
$3527 : 1000$	$8240 : 1000$	$6200 : 10$

6. Заміни більшими мірами.

$(: 10)$	$(: 10)$
$30 \text{ дм} = 3 \text{ м}$	$36 \text{ дм} = 3 \text{ м } 6 \text{ дм}$
$50 \text{ дм} = \square \text{ м}$	$59 \text{ дм} = \square \text{ м } \square \text{ дм}$
$60 \text{ дм} = \square \text{ м}$	$63 \text{ дм} = \square \text{ м } \square \text{ дм}$
$40 \text{ дм} = \square \text{ м}$	$41 \text{ дм} = \square \text{ м } \square \text{ дм}$
$70 \text{ дм} = \square \text{ м}$	$74 \text{ дм} = \square \text{ м } \square \text{ дм}$
$(: 10)$	$(: 10)$
$70 \text{ см} = 7 \text{ дм}$	$76 \text{ см} = 7 \text{ дм } 6 \text{ см}$
$40 \text{ см} = \square \text{ дм}$	$45 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$
$30 \text{ см} = \square \text{ дм}$	$39 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$
$20 \text{ см} = \square \text{ дм}$	$25 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$
$(: 10)$	$(: 10)$
$50 \text{ мм} = 5 \text{ см}$	$58 \text{ мм} = 5 \text{ см } 8 \text{ мм}$
$70 \text{ мм} = \square \text{ см}$	$76 \text{ мм} = \square \text{ см } \square \text{ мм}$
$80 \text{ мм} = \square \text{ см}$	$85 \text{ мм} = \square \text{ см } \square \text{ мм}$
$60 \text{ мм} = \square \text{ см}$	$62 \text{ мм} = \square \text{ см } \square \text{ мм}$
$(: 100)$	$(: 100)$
$500 \text{ см} = 5 \text{ м}$	$546 \text{ см} = 5 \text{ м } 46 \text{ см}$
$400 \text{ см} = \square \text{ м}$	$485 \text{ см} = \square \text{ м } \square \text{ см}$
$600 \text{ см} = \square \text{ м}$	$629 \text{ см} = \square \text{ м } \square \text{ см}$
$800 \text{ см} = \square \text{ м}$	$828 \text{ см} = \square \text{ м } \square \text{ см}$

(: 100)

200 мм = 2 дм

300 мм = дм

400 мм = дм

700 мм = дм

(: 1000)

3000 мм = 3 м

8000 мм = м

7000 мм = м

5000 мм = м

(: 1000)

3000 м = 3 км

9000 м = км

8000 м = км

2000 м = км

Виконай без підказки.

62 см = дм см

86 см = дм см

345 см = м см

902 см = м см

2567 мм = м мм

(: 10)

30 ц = 3 т

60 ц = т

50 ц = т

20 ц = т

(: 100)

200 кг = 2 ц

400 кг = ц

700 кг = ц

900 кг = ц

(: 1000)

3000 г = 3 кг

6000 г = кг

8000 г = кг

9000 г = кг

(: 1000)

4000 кг = 4 т

5000 кг = т

(: 100)

265 мм = 2 дм 65 мм

304 мм = дм мм

429 мм = дм мм

706 мм = дм мм

(: 1000)

3428 мм = 3 м 428 мм

8026 мм = м мм

7627 мм = м мм

5405 мм = м мм

(: 1000)

3427 м = 3 км 427 м

9300 м = км м

8010 м = км м

2725 м = км м

38 мм = см мм

97 мм = см мм

346 мм = дм мм

502 мм = дм мм

5604 м = км м

(: 10)

39 ц = 3 т 9 ц

62 ц = т ц

57 ц = т ц

29 ц = т ц

(: 100)

236 кг = 2 ц 36 кг

472 кг = ц кг

756 кг = ц кг

825 кг = ц кг

(: 1000)

3420 г = 3 кг 420 г

6720 г = кг г

8400 г = кг г

9570 г = кг г

(: 1000)

4700 кг = 4 т 700 кг

5250 кг = т кг

7000 кг = т

9000 кг = т

Виконай без підказки.

42 ц = т ц

76 ц = т ц

248 кг = ц кг

369 кг = ц кг

1 хв = 60 с

(: 60)

180 с = 3 хв

540 с = хв

360 с = хв

240 с = хв

120 с = хв

420 с = хв

300 с = хв

480 с = хв

1 год = 60 хв

(: 60)

120 хв = 2 год

240 хв = год

360 хв = год

480 хв = год

420 хв = год

540 хв = год

180 хв = год

360 хв = год

7270 кг = т кг

9527 кг = т кг

5400 кг = т кг

7200 кг = т кг

3400 г = кг г

2560 г = кг г

1 доба = 24 год

(: 24)

48 год = 2 доби

72 год = доби

120 год = діб

168 год = діб

216 год = діб

96 год = доби

192 год = діб

240 год = діб

Виконай без підказки.

480 хв = год

240 хв = год

240 с = хв

540 хв = год

360 хв = год

360 с = хв

180 с = хв

120 с = хв

480 с = хв

420 с = хв

16 год = хв

192 год = діб

48 год = доби

216 год = діб

120 год = діб

Вироблення міцних навичок і вмій перетворювати одиниці вимірювання величин полегшить подальше вивчення арифметичних дій з іменованими числами.

Література

1. Державний стандарт початкової загальної освіти // Початкова школа. – 2011. – № 7. – С. 1–9.
2. Логачевська С. П., Логачевська Т. А. Мій помічник з математики : Практичний посібник для 4 класу / С. П. Логачевська, Т. А. Логачевська. – К. : Книги України, 2012.
3. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою. 1–4 класи. – К. : Видавничий дім "Освіта", 2011. – 392 с.